

Raport

Występowanie zaburzeń depresyjnych wśród młodzieży ze szkół podstawowych powiatu węgrowskiego

Rok szkolny 2023/2024

Wdrożony przez Poradnię projekt badań przesiewowych przeprowadzanych od 2019 roku jest wynikiem obserwacji nasilania się problemu depresji wśród dzieci i młodzieży korzystającej z pomocy Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Węgrowie. W ramach prowadzonej działalności zauważono, że:

- zwiększa się liczba dzieci i młodzieży oraz rodziców zgłaszających się z prośbą o specjalistyczną pomoc,
- zwiększa się liczba wniosków o nauczanie indywidualne,
- zwiększa się liczba zgłoszeń ze strony nauczycieli i pedagogów szkolnych z prośbą o interwencje i pomoc dotyczącą diagnozy indywidualnych przypadków młodzieży z podejrzeniem występowania zaburzeń nastroju.

Celem podjętych badań przesiewowych było:

- oszacowanie skali zjawiska, to jest częstotliwości występowania zaburzeń depresyjnych wśród młodzieży uczęszczającej do klas II w szkołach ponadpodstawowych powiatu węgrowskiego
- ocena ryzyka występowania zaburzeń depresyjnych w danej grupie wiekowej,
- wyodrębnienie osób potrzebujących pogłębionej diagnozy, w wyniku której, możliwe będzie udzielenie specjalistycznej pomocy,
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom zaburzeń depresyjnych,
- zwiększanie świadomości w zakresie wczesnego rozpoznawania oraz reagowania na symptomy depresyjne ujawniane przez młodzież,
- monitorowanie efektów podjętych działań profilaktycznych i pomocowych.

Badania przesiewowe w roku szkolnym 2023/2024 zostały przeprowadzone w pięciu szkołach ponadpodstawowych:

1. I Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza w Węgrowie - 43 uczniów

2. Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. J. Kochanowskiego w Węgrowie - 39 uczniów
3. Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Łochowie - 124 uczniów
4. Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Sadownem – 35 uczniów
5. Szkoła Branżowa w Ostrówku - 4 uczniów

W badaniach przesiewowych przeprowadzonych od stycznia do kwietnia 2024 roku wzięło udział łącznie 245 uczniów z klas II szkół ponadpodstawowych na terenie powiatu węgrowskiego.

Procedura badawcza

1. Badania grupowe

Przed przystąpieniem do badań uzyskano zgody dyrektorów poszczególnych szkół na przeprowadzenie badań przesiewowych wśród uczniów. W każdej klasie rodzice otrzymali do podpisania zgodę na udział w badaniu dziecka oraz zostali poproszeni o wypełnienie formularza dotyczącego danych do kontaktu w przypadku wskazania do przeprowadzenia pogłębionej diagnozy. Badania zostały przeprowadzone w terminach uzgodnionych z pedagogiem szkolnym.

W badaniu grupowym wzięli udział uczniowie klas II. Każdy uczestnik badania wypełniał osobiście kwestionariusz diagnostyczny CDI 2 – wersję skróconą do samoopisu.

2. Badania indywidualne

Badania indywidualne przeznaczone są dla osób, które w badaniu przesiewowym uzyskały wyniki wymagające dalszej pogłębionej diagnozy (wyniki wysokie i bardzo wysokie). W celu przeprowadzenia badań podjęto następujące kroki:

- Nawiązano kontakt telefoniczny z rodzicami uczniów, którzy wymagali pogłębionej diagnozy – zaproszenie do Poradni w celu przeprowadzenia dalszych badań diagnostycznych
- Przeprowadzono badania indywidualne uczniów i ich rodziców odpowiednimi kwestionariuszami CDI 2
- W celu pogłębienia diagnozy zastosowano dodatkowe testy np.: test oceny lęku STAIC, Test Niedokończonych Zdąń Rottera. Dodatkowo z każdym z rodziców

przeprowadzono pogłębione wywiady odnośnie funkcjonowania dziecka wykorzystując między innymi test Skali Objawowych Zaburzeń Okresu Adolescencji.

Narzędzie badawcze.

Do przeprowadzenia badań przesiewowych użyto Zestawu Kwestionariuszy CDI 2 - do diagnozy depresji u dzieci i młodzieży skrócona wersja do samoopisu. Niniejsze narzędzie diagnostyczne wykorzystuje się w celu:

- oceny symptomów depresji wśród dzieci i młodzieży w wieku 7-18 lat,
- określenia poziomu funkcjonowania osoby badanej z uwzględnieniem różnych perspektyw. Składa się z 4 różnych wersji – dwie z nich to wersje do samoopisu (pełna i skrócona), pozostałe dwie to wersje przeznaczone do opisu zaobserwowanych przez rodzica i nauczyciela objawów depresyjnych w obszarze problemów emocjonalnych i problemów w funkcjonowaniu dziecka/nastolatka.
- określenia wskaźnika nasilenia objawów depresyjnych (wyrażonego za pomocą wyników tenowych) uwzględniającego wiek i płeć osoby badanej.

Zestaw Kwestionariuszy CDI 2 to komplet narzędzi diagnostycznych w skład, którego wchodzi cztery wersje kwestionariuszy przeznaczone dla różnych grup odbiorców.

1. Wersja do samoopisu - pełna

- Służy do pogłębionej diagnozy dzieci i młodzieży w zakresie występowania zaburzeń depresyjnych,
- Składa się z 28 pozycji dotyczących przejawów zaburzeń depresyjnych,
- Obejmuje kryteria diagnostyczne określone w DSM IV dla większego zaburzenia depresyjnego i zaburzenia dystymicznego,
- Kwestionariusz ten odnosi się do konkretnych obszarów problemowych opisanych w ramach 2 skal głównych (problemy emocjonalne, problemy w funkcjonowaniu) i 4 podskal (negatywny nastrój, niska samoocena, brak efektywności, problemy interpersonalne),
- W skład skali problemy emocjonalne wchodzi podskala: negatywny nastrój i niska samoocena,
- W skład skali problemy w funkcjonowaniu wchodzi podskala: brak efektywności i problemy interpersonalne.

2. Wersja do samoopisu - skrócona

- Służy do przeprowadzenia badań przesiewowych wśród dzieci i młodzieży,
- Cechuje się wysokimi współczynnikami trafności i rzetelności,
- Wymagane jest ustalenie określonego progu (punktu odcięcia),
- Badani, którzy uzyskają wyniki powyżej ustalonego progu zostają skierowani do w dalszej pogłębionej diagnozy.

3. Wersja dla rodziców dziecka

- Służy do przeprowadzenia badania wśród rodziców dzieci biorących udział w diagnozie
- Liczba pozycji w kwestionariuszu – 17
- Czas trwania badania – 10 min.
- Rodzaj uzyskanych wyników: wynik ogólny oraz wyniki dla 2 skal głównych (problemy emocjonalne i problemy w funkcjonowaniu)

4. Wersja dla nauczyciela

- Służy do przeprowadzenia badań wśród nauczycieli w celu uzyskania informacji na temat dzieci i młodzieży cierpiących z powodu objawów depresyjnych
- Liczba pozycji w kwestionariuszu - 12
- Czas trwania badania – 5 min.
- Rodzaj uzyskanych wyników: wynik ogólny, wyniki dla dwóch skal głównych (problemy emocjonalne i problemy w funkcjonowaniu).

W celu analizy wyników uzyskanych w Kwestionariuszu CDI 2 używa się ogólnego wyniku surowego oraz wyników surowych uzyskanych w poszczególnych skalach i podskalach. Wyniki te są następnie przeliczane na wynik tenowy w celu dokonania interpretacji. Normy tenowe zostały opracowane odrębnie dla obu płci oraz dla różnych grup wiekowych w przedziale 7- 18 lat. Wynik ogólny na **wysokości 65 tena lub wyższy** jest uznany jako wynik diagnostyczny w zakresie zaburzeń depresyjnych. W dokonaniu rzetelnej diagnozy zaburzeń depresyjnych ważne jest jednak branie pod uwagę wyników uzyskanych we wszystkich wypełnianych wersjach Kwestionariusza CDI 2 oraz dokonanie interpretacji wyników ogólnych wraz z wynikami uzyskanymi na poszczególnych skalach i podskalach.

Znaczenie wyników według skali tenowej:

Teny	Wynik
70 +	Bardzo wysoki

65-69	Wysoki
60-64	Podwyższony
40-59	Przeciętny
40	Niski

Wyniki badań przesiewowych prowadzonych w szkołach ponadpodstawowych na terenie powiatu węgrowskiego w roku szkolnym 2023 / 2024 roku.

1. I Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza w Węgrowie - 43 uczniów

Wyniki na skali tenowej	Chłopcy	Dziewczęta	Grupa badawcza - łącznie
Bardzo wysoki	2	2	4
Wysoki	0	10	10
Podwyższony	3	5	8
Przeciętny	5	13	18
Niski	1	2	3

2. Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. J. Kochanowskiego w Węgrowie - 39 uczniów

Wyniki na skali tenowej	Chłopcy - liczba osób	Dziewczęta - liczba osób	Grupa badawcza - łącznie liczba osób
Bardzo wysoki	2	7	9
Wysoki	1	1	2
Podwyższony	2	4	6
Przeciętny	13	8	21
Niski	1	0	1

3.Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Łochowie - 124 uczniów

Wyniki na skali tenowej	Chłopcy - liczba osób	Dziewczęta - liczba osób	Grupa badawcza - łącznie liczba osób
Bardzo wysoki	4	8	12
Wysoki	2	6	8
Podwyższony	3	15	18
Przeciętny	37	39	76

Niski	4	6	10
-------	---	---	----

4. Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Sadownem – 35 uczniów

Wyniki na skali tenowej	Chłopcy - liczba osób	Dziewczęta - liczba osób	Grupa badawcza - łącznie liczba osób
Bardzo wysoki	2	6	8
Wysoki	1	4	5
Podwyższony	1	4	5
Przeciętny	3	14	17
Niski	0	0	0

5. Szkoła Branżowa w Ostrówku - 4 uczniów

Wyniki na skali tenowej	Chłopcy - liczba osób	Dziewczęta - liczba osób	Grupa badawcza - łącznie liczba osób
-------------------------	-----------------------	--------------------------	--------------------------------------

Bardzo wysoki	1	0	1
Wysoki	0	0	0
Podwyższony	1	1	2
Przeciętny	0	0	0
Niski	1	0	1

Podsumowanie badania przesiewowego przeprowadzonego w klasach II w szkołach ponadpodstawowych z terenu powiatu węgrowskiego.

- Badaniem zostało objętych łącznie 245 uczniów z 5 szkół ponadpodstawowych (155 dziewczyn, 90 chłopców)

Wyniki na skali tenowej	Chłopcy - liczba osób	Dziewczęta - liczba osób	Grupa badawcza - łącznie liczba osób
Bardzo wysoki	11	23	34
Wysoki	4	21	25
Podwyższony	10	29	39
Przeciętny	58	74	132

Niski	7	8	15
Ogółem:	90	155	245

Podsumowanie wyników pogłębionych badań diagnostycznych przeprowadzonych w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Węgrowie wśród uczniów, którzy uzyskali wyniki bardzo wysokie lub wysokie w badaniach przesiewowych.

Liczba uczniów, którzy zostali skierowani do udziału w pogłębionej diagnozie	Liczba uczniów, którzy skorzystali z pogłębionej diagnozy	Liczba uczniów, których rodzice odmówili diagnozy, gdyż dziecko zostało objęte specjalistyczną opieką	Liczba uczniów, których rodzice odmówili diagnozy lub nie przyszli na umówione spotkanie lub nie udało się nawiązać kontaktu
59	24	12	23

Wskazania postdiagnostyczne wobec uczniów, którzy skorzystali z pogłębionej diagnozy.

W wyniku pogłębionej diagnozy potwierdzono **wynik wysoki i bardzo wysoki u 6 z 24 uczniów, którzy skorzystali z pogłębionej diagnozy**. Co stanowi 25% uczniów wobec których przeprowadzono pogłębioną diagnozę oraz niecałe 3% wszystkich uczniów objętych badaniami.

W związku z powyższym dla tej grupy uczniów została zalecona konsultacja psychiatryczna i objęcie dziecka pomocą psychologiczną.

Każdorazowo rodzice zostali poinformowani o wynikach diagnozy i dalszych zaleceniach.

Wnioski i rekomendacje z badań:

- Obserwuje się tendencję wzrostową rezygnacji z badań pogłębionych w stosunku do badań z poprzednich lat z powodu bycia pod opieką psychologa/psychoterapeuty. Można sądzić, iż jest to wynikiem prowadzonych działań profilaktycznych na temat zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży oraz zatrudniania większej liczby psychologów w szkołach.
- Niepokojącym jest fakt, iż liczba osób rezygnujących z badań pogłębionych to prawie połowa osób wymagających pogłębionej diagnozy. Co wymaga kontynuowania przez pedagogów i psychologów szkolnych oraz nauczycieli działań profilaktycznych skierowanych zarówno do młodzieży, jak i rodziców w celu zwiększania świadomości w zakresie wczesnego rozpoznawania i reagowania na symptomy depresyjne.
- W związku z ograniczonymi możliwościami diagnozy wszystkich uczniów (głównie z powodu braku zgody rodziców na udział w badaniu, ponieważ przebadanych zostało 245 uczniów z 715 wszystkich uczniów klas drugich szkół ponadpodstawowych) należy kontynuować działania diagnostyczne w zakresie depresji w formie badań przesiewowych prowadzonych w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.